

رؤیای دلارهای سبز با رونق گردشگری

■ گروه گزارش

به ۳۴/۷ میلیارد دلار خواهد رسید. سهم این صنعت در تولید ناخالص داخلی ایران طی سال جاری نیز به ۸٫۴ درصد افزایش خواهد یافت. این رقم سه سال پیش، یعنی سال ۲۰۰۷، بالغ بر ۵/۳ درصد گزارش شده بود. به همین ترتیب، صنعت گردشگری ایران طی ده سال آینده به رشد خود ادامه خواهد داد، به طوری که در سال ۲۰۲۰ حجم فعالیت‌های اقتصادی در این صنعت به ۱۸ میلیارد دلار خواهد رسید. متوسط رشد صنعت گردشگری ایران در ده سال آینده بالغ بر ۳/۸ درصد پیش‌بینی شده است.

یک جهانگرد، ۱۰۰ بشکه نفت

۸۰ درصد درآمد و اشتغال حاصل از توریسم جهان به آمریکا و اروپا اختصاص دارد و از ۲۰ درصد باقی‌مانده ۲۵ درصد سهم خاورمیانه است که کمتر از یک درصد آن به ایران تعلق دارد. به گزارش خبرگزاری اقتصادی ایران، پایان‌پذیر بودن ذخایر و منابع اقتصادی مانند نفت و گاز، کشورهای مختلف را بر آن داشت تا برای کسب درآمد بیشتر، به صنایع اشتغال‌زا و پرمفعت روی آورند. در این میان، صنعت گردشگری، سومین فعالیت اقتصادی پیشرو و در حال توسعه است که پس از صنعت نفت و خودروسازی، باعث افزایش درآمد بسیاری از کشورهای دنیا، حتی مناطقی که منابع اقتصادی چندانی ندارند، شده است. اما ایران با داشتن حدود سه هزار کیلومتر مرز آبی در سواحل دریای خزر، عمان و خلیج فارس، مالکیت جزایر مختلف، دارا بودن طیف وسیعی از چشم‌اندازهای طبیعی،

توریسم یا به اصطلاح، افزایش صادرات نامرئی کشور است. نتیجه اینکه از آنجا که توسعه صنعت توریسم در ایران و ورود جهانگردان خارجی به کشورمان، علاوه بر حل مشکل بیکاری و افزایش رشد اقتصادی، باعث گشایش مسائل سیاسی ناشی از ضعف تعامل با دنیای خارج نیز می‌گردد، باید مردم و مسئولان به فکر ارتقای جایگاه کشورمان در سطح بین‌الملل باشند که این امر، نیازمند تعامل مشترک میان مسئولان و مردم است که با افزایش فرهنگ توریست‌پذیری، علاوه بر درآمدهای ارزی که عاید کشور می‌شود، تبلیغات بسیار مثبتی برای کشورمان در جامعه جهانی به وجود خواهد آمد.

گزارشی از صنعت توریسم در سال ۲۰۱۰

بتازگی شنورای جهانی مسافرت و گردشگری، رشد صنعت گردشگری ایران در سال ۲۰۱۰ را ۳/۹ درصد پیش‌بینی کرد. این در حالی است که این رقم را برای جهان ۰/۵ درصد و برای منطقه خاورمیانه منفی ۰٫۱ درصد اعلام کرد. شنورای جهانی مسافرت و گردشگری طی گزارشی به بررسی وضعیت صنعت گردشگری ایران در سال ۲۰۱۰ و ۲۰ سال آینده پرداخته است. این گزارش رشد خوبی را برای صنعت گردشگری ایران طی سال‌های آتی پیش‌بینی کرده است. بر اساس پیش‌بینی این سازمان، صنعت گردشگری ایران در سال ۲۰۱۰ با رشد ۳/۹ درصدی مواجه خواهد شد و در نتیجه آن ارزش فعالیت‌های اقتصادی انجام شده در این صنعت طی سال جاری

واقعیت را نباید نادیده گرفت که جاذبه‌های توریستی ایران یک فرصت است؛ فرصتی اقتصادی برای راهی از شر دلارهای نفتی و البته فرصتی و راهی سالم و شفاف برای معرفی واقعیت ایران به جهان. رشد صنعت توریسم در سال‌های اخیر قابل توجه بوده است، اما در کورس رقابت با دیگر رقبای البته با چالش‌های زیادی مواجه هستیم. شبکه اکونیز در گزارشی از چشم‌انداز صنعت گردشگری در ایران می‌نویسد: در حالی که بر اساس سند چشم‌انداز ۲۰ ساله، ایران باید تا سال ۲۰۲۵ پذیرای ۲۰ میلیون گردشگر باشد، تعداد گردشگران وارد شده به کشور با نرخ رشد ۲۰ درصدی از رقم یک میلیون و ۸۱۶ هزار و ۹۰۰ نفر در سال ۲۰۰۶ به ۲ میلیون و ۱۷۱ هزار و ۲۹۹ نفر در سال ۲۰۰۷ افزایش یافته است. از این رو، برای ورود هر توریست به کشور، علاوه بر میراث غنی فرهنگی، تاریخی و جاذبه‌های طبیعی، مؤلفه‌هایی چون امنیت، ارائه خدمات بهینه، تبلیغات مثبت و گسترده، پایین بودن قیمت خدمات مسافری و همچنین تسریع در صدور روادید، لازم و ضروری است. با توجه به تبلیغات سیاسی منفی که علیه کشورمان در سطح جهان وجود دارد، تبلیغات در بخش توریسم، صرفاً به معرفی جاذبه‌های گردشگری محدود نمی‌شود، بلکه عمده این فعالیت‌ها باید صرف زودن تبلیغات منفی جهانی علیه کشورمان گردد. همچنین، فقدان آشنایی مردم با مکان‌های گردشگری، ضعف ناوگان هوایی و ریلی و پایین بودن سطح تسهیلات بین راهی، از موانع موجود بر سر راه توسعه صنعت

تنوع آب و هوایی، چشمه‌های آب معدنی، تملک بزرگ‌ترین دریاچه جهان، سابقه تمدن چند هزار ساله، داشتن جاذبه‌های تاریخی به ثبت رسیده در کنوانسیون میراث جهانی و وجود اماکن مذهبی متعدد، تنها در کمتر از یک درصد از بازار گردشگری جهان سهمیم است. در مقابل، با توسعه صنعت توریسم و همزمان با ایجاد زیرساخت‌های مختلف، نظیر جاده و شبکه حمل‌ونقل و ایجاد تسهیلات برای گردشگران، رشد اقتصادی کشور افزایش و کیفیت زندگی سکنه بومی ارتقاء خواهد یافت. از سوی دیگر، رشد و شکوفایی گردشگری، زمینه افزایش اطلاعات و آگاهی اجتماعی ساکنان، حفظ محیط زیست و میراث طبیعی کشور و همچنین ارزآوری و اشتغال‌زایی را فراهم می‌آورد. این در حالی است که ایجاد یک فرصت شغلی در صنعت توریسم در مقایسه با دیگر صنایع، نیاز به سرمایه کمتری دارد. از طرفی، با وجود حلقه‌های متعدد خصوصی و عمومی در گستره بخش گردشگری، از جمله حمل‌ونقل، مهمان‌پذیرها و رستوران‌ها، از هر ۱۰ کارمند و کارگر در سطح جهان، یک نفر در این صنعت مشغول به کار است. گفتنی است، منفعت ورود هر یک جهانگرد به کشور، برابر با صدور صدها بشکه نفت است. در این راستا، امارات متحده عربی همراه با گسترش خطوط هوایی، بازار املاک، ایجاد شرایط اشتغال و برپایی متعدد نمایشگاه‌های بین‌المللی، گوی سبقت را از سایر کشورهای منطقه ربوده است.

رتبه ۱۳۷ ایران در گردشگری جهان

هر چند روند حضور ایران در جایگاه‌های گردشگری جهان از سال ۱۳۸۳ تا به حال رشد و افزایش چندانی نداشته، رتبه ایران در گردشگری جهانی در سال ۱۳۸۸ از بین ۱۸۳ کشور ۱۳۷ اعلام شده است. دبیر جامعه هتل‌داران ایران با ارائه آخرین آمار از وضعیت گردشگری جهانی و جایگاه ایران در آن، گفت: با وجود بحران اقتصادی در جهان، برخی کشورها مانند فرانسه، امریکا و کانادا که از مقاصد اصلی گردشگری به‌شمار می‌روند، دچار رکود شده‌اند؛ در مقابل، برخی کشورها از جمله کشورهای آسیایی با رشدی مناسب و قابل توجه همراه بوده‌اند. به گزارش خبرگزاری میراث فرهنگی، خسرو ایرانپور با بیان اینکه رتبه ایران در گردشگری جهانی در سال ۱۳۸۸ از بین ۱۸۳ کشور در جایگاه ۱۳۷ اعلام شده است، اظهار

داشت: هر چند روند حضور ایران در جایگاه‌های گردشگری جهان از سال ۱۳۸۳ تا به حال رشد و افزایش چندانی نداشته است، باید اذعان داشت که اقدامات و فعالیت‌های مناسبی برای توسعه گردشگری کشور در این سال‌ها رخ داده‌اند. او با بیان اینکه بدون مشارکت بخش خصوصی و اجرای سیاست‌های کلان و حمایتی دولت، توسعه گردشگری امکان‌پذیر نیست، ادامه داد: تغییر نگاه تحول‌آفرین و خلاقانه در مدیریت بخش گردشگری، ارائه راه‌کارهایی برای انسجام هر چه بیشتر بخش خصوصی و کاهش تصدی‌گری‌های دولت، احیای شورای میراث فرهنگی و گردشگری، تعیین و تصویب شعار گردشگری ایران تحت عنوان «ایران قلب آسیا»، یا هر شعار دیگری همراه راه‌اندازی خانه جهانگردی کشور که پیش از این در پارک قیصریه پیشنهاد شده بود، از جمله پیشنهادهایی هستند که برای توسعه صنعت گردشگری کشور ارائه می‌شوند.

گزارشی متفاوت از آمارهای جهانی

خبرگزاری مهر نیز در گزارشی می‌نویسد: «شورای جهانی سفر و گردشگری در آخرین گزارش‌های خود مربوط به بررسی اثرات اقتصادی توریسم در ۱۸۱ کشور جهان، از جمله ایران، تا سال ۲۰۲۰ وضعیت نامطلوبی را برای آینده گردشگری ایران پیش‌بینی می‌کند. این در حالی است که جاذبه‌های تاریخی، باستانی و طبیعی ایران نسبت به کشورهای مانند امارات متحده عربی و ترکیه که در حال حاضر عنوان کشور توریستی را یدک می‌کشند و گوی سبقت را از ما ربوده‌اند، بسیار فراوان‌تر است. اما جاذبه‌های گردشگری تنها یکی از معیارهای ورود گردشگر به یک کشور است و تبلیغات، تسهیلات و سیاست‌های کلی در یک کشور هر کدام می‌توانند سهم عمده‌ای در جذب گردشگر داشته باشند. بنابراین آخرین گزارش‌های این سازمان که آمار و وضعیت گردشگری کشورها را از سال ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۰ میلادی پیش‌بینی کرده است، ایران در سال ۲۰۱۰ میلادی رشد ۳/۹ درصدی در صنعت گردشگری دارد. بر اساس همین گزارش، وضعیت گردشگری ایران تا سال ۲۰۲۰ با رکود مواجه می‌شود و این عدد به ۳/۸ درصد می‌رسد. اما در سال ۲۰۱۰ میلادی، درآمد حاصل از گردشگر ورودی به ایران به حدود ۲/۴ میلیارد دلار می‌رسد که ۲/۵ درصد از صادرات کل ایران را تشکیل می‌دهد. طبق پیش‌بینی

سازمان جهانی شورای سفر در سال ۲۰۲۰ میلادی، این مبلغ به ۵/۱ میلیارد دلار می‌رسد و ۲/۴ درصد از کل صادرات ایران را تشکیل می‌دهد. در سال گذشته میلادی، ۳/۲ درصد از کل سرمایه‌گذاری‌های کشور که معادل ۳/۴ میلیارد دلار است، در بخش گردشگری انجام شده و در سال ۲۰۲۰ میلادی این آمار به رقم ۲/۸ درصد از کل سرمایه‌گذاری‌ها و معادل ۷/۶ میلیارد دلار می‌رسد. یکی از ویژگی‌های بارز صنعت گردشگری، تأثیر مستقیم و غیرمستقیم این صنعت در اشتغال‌زایی است. در ایران ۵۹۸ هزار نفر به واسطه صنعت گردشگری در سال ۲۰۱۰ مشغول به کار شده‌اند. این صنعت نوپا در ایران، توانسته ۸۳ درصد از کل مشاغل کشور را به خود اختصاص دهد. همین آمار نشان می‌دهد توجه به این صنعت خاموش می‌تواند آتش زیر خاکستر اقتصاد کشور را شعله‌ور کند. طبق پیش‌بینی‌های سازمان جهانی شورای سفر و با توجه به پیش‌بینی رکود صنعت گردشگری ایران در سال ۲۰۲۰ میلادی، این صنعت ۱۰ سال بعد ۷۲۶ هزار و ۵۹۸ نفر را مشغول به کار می‌کند که متأسفانه این رقم در ایران تنها دو درصد از کل مشاغل کشور را به خود اختصاص خواهد داد. طبق این گزارش که توسط اشکان بروج، کارشناس ارشد توریسم، ترجمه شده است، تولید ناخالص داخلی ایران از گردشگری در سال ۲۰۱۰ میلادی ۷/۴ درصد است که معادل ۳۳/۷ میلیارد دلار بوده و بر اساس پیش‌بینی‌ها این عدد در سال ۲۰۲۰ به ۸ درصد و به رقمی معادل ۸۱/۸ میلیارد دلار می‌رسد. همچنین رشد واقعی ناخالص داخلی ایران از گردشگری ۳/۹ درصد بوده که در ۱۰ سال آینده به ۳/۸ درصد می‌رسد. در رده‌بندی انجام شده در بین ۱۸۱ کشور مورد بررسی در گزارش سازمان جهانی شورای سفر، تولید ناخالص داخلی حاصل از گردشگری کشور ایران از نظر اندازه خالص در رتبه ۳۰، نسبت به اقتصاد ملی در رتبه ۹۵ و از نظر رشد اقتصادی در رتبه ۱۳۵ قرار گرفته است. ایران همچنین در بین ۱۲ کشور منطقه خاورمیانه هم، از نظر اندازه خالص در رتبه ۳، نسبت به اقتصاد ملی در رتبه ۸ و از نظر رشد اقتصادی در رتبه ۹ قرار گرفته است. البته رشد اقتصادی کشورها با توجه به درصد تورم آنها سنجیده می‌شود.